

КАНТРОЛЬНАЯ РАБОТА

па дысцыпліне “Беларуская мова: прафесійная лексіка”

1 ВАРЫАНТ

1. Выпраўце памылкі, звязаныя з інтэрферэнцыяй:

Паля, ляса, вяршыны, азёра, маі, сваі, маленькіе, здзейсненые; шэрая сабака, неразборлівая подпісь, грудзь; па лесу, па саставу, па сямейным абставінам, па пэўным правілам, на пятам годзе, на трэцем, аб кавале; яны ядзяць стравы; дзякую вас, прытуліцца к маці, пачыная, назіраю, апавядаю; духоўны мір, дажэ, тожа, насяленне, таргоўля, размеры; па-беларускі, якім-та, Баранавічскі, прафесіянальная.

2. Утварыце словазлучэнні:

Клапаціцца (малыя), хварэць (танзіліт, грып, астэахандроз), прылягаць (спінка стула), уціраць (болевыя ачагі), змяшаць (мёд), змяшаць (шклянка мёду), спачуваць (сябар), непакоіць (сястра), спадзявацца (таварыш), рыхтавацца (экзамен), болі (шыя. патыліца), сведчыць (пачатак хваробы), меркаваць (зыход хваробы), пайсці (рэчы,) смяцца (клоўн), дзякаваць (маці), думаць (канікулы), патрабаваць (дзіця), прабачыць (брат), пісаць (бацька), любаваліцца (вы).

3. Прачытайце сказы, знайдзіце сэнсавыя, лексічныя і стылістычныя памылкі. Выпраўце сказы і запішыце іх.

1) Кармы, як вядома, з’яўляюцца галоўным і асноўным дапаможнікам у выхаванні маладняку і ўсяго статку.

2) Учора мы здалі клуб, сёння дзіцячы сад з яслямі, а заўтра здадзім і астатнія жывёлагадоўчыя памяшканні.

3) У выніку прафілактычных і лячэбных мерапрыемстваў захварэла пяцьдзесят цялят.

4) У адзіночку Алесь Рыбак з таварышамі не змог бы выратаваць сцяг.

5) У сувязі з хваробай прадаўца аддзел зачынены на абед.

6) Наступае вечар, засвяціліся святлом вокны інтэрната.

7) На птушкаферме механізавалі раздачу кармоў, паенне і даенне.

4. Да запазычаных слоў падбярыце беларускамоўныя сінонімы.

Рэзюмэ, альянс, інтэлект, фантом, вердыкт, рэанімацыя, прыярытэт, дыскусія, фрагмент, аргумент, інтаксікацыя, сакрэцыя, эндагенны, туберкулёз, індыферэнтны, сінхронны, фіяска, анархія, кампактна, дыспут, інцыдэнт, імітацыя, аналогія, нівеліраваць.

5. Перакладзіце на беларускую мову:

Дерматит, оксидировать, пластина, пульсировать, панкреатин, паразитировать, консультировать, локализовать, абсорбировать, хлорировать, валокордин, тахикардия, полидактилия, гипотермия, дакриоцистит, мастит, фтизиатрия, миокардиодистрофия, ортодонтия, диабет.

6. Падбярэце 5 тэкстаў (40 – 50 слоў) розных стыляў беларускай мовы медыцынскай тэматыкі. Падайце крыніцу.

7. Перакладзіце тэкст на беларускую мову:

Фармакалогія¹ – гэта навука аб узаемадзействе хімічных злучэнняў з жывымі арганізмамі. У асноўным фармакалогія вывучае лекавыя сродкі, прымяняемыя для лячэння і прафілактыкі розных захворванняў і паталагічных стаянняў. Адна з важнейшых задач фармакалогіі заключаецца ў пошуку новых эфектыўных і бяспечных лекавых сродкаў.

Дыяпазон фармакалагічных даследаванняў вельмі шырокі. Ён уключае вывучэнне ўплыву рэчываў на біялагічныя сістэмы рознай складанасці – ад цэлага арганізма да асобных клетак, субклеточных арганізмаў, рэцэптарнага апарату і ферментаў. Змяненні ў функцыянаванні біялагічнай сістэмы, выкліканыя хімічнымі рэчывамі, – гэта і ёсць іх біялагічнае дзеянне (актыўнасць).

Як медыцына-біялагічная навука, фармакалогія тесна звязана з рознымі галінамі эксперыментальнай і практычнай медыцыны. Так, фармакалогія мае вялікае ўплыву на развіццё многіх іншых медыцына-біялагічных дысцыплін, асабліва фізіялогіі і біяхіміі. Напрыклад, з дапамогай вегетатропных рэчываў атрымалі раскрыць тонкія механізмы синаптычнага перадавання, ажыццяўляемага пры ўдзеле медыятараў. Атрыманне рэчываў, якія накіравана блокіруюць пэўныя ферменты або паскорваюць іх сінтэзу, спрыяла развіццю энзімалогіі. Многія складаныя функцыі цэнтральнай нервавой сістэмы (ЦНС) сталі даступныя для вывучэння дзякуючы псіхатропным сродкам. Для эксперыментаў асноўнае значэнне фармакалагічных рэчываў заключаецца ў тым, што яны прадстаўляюць шырокія магчымасці для кіравання многімі біяхімічнымі і фізіялагічнымі працэсамі, а таксама для аналізу механізмаў, ляжачых у іх аснове.

8. Закончыце сказы ў адпаведнасці са зместам тэксту.

1. Фармакалогія вывучае лекавыя сродкі, якія выкарыстоўваюць ... 2. Дыяпазон фармакалагічных даследаванняў уключае ... 3. Фармакалогія тесна звязана з ... 4. Развіццю энзімалогіі спрыяла вынаходніцтва рэчываў, якія ... 5. Асноўная каштоўнасць фармакалагічных рэчываў у тым, што ... 6. У асноўным фармакалогія вывучае ... сродкі, якія прымяняюць для лячэння і прафілактыкі ... захворванняў і ... стаянняў. 7. Змены ў функцыянаванні ... сістэмы, выкліканыя ... рэчывамі, ёсць праявы іх ... актыўнасці. 8. З дапамогай ... рэчываў стала магчымым зразумець механізмы ... перадавання. 9. Фармакалогія звязана з ... медыцынай.

9. Выпішыце з тэксту 10 аднаслоўных навуковых тэрмінаў у наступным парадку:

¹ От греч. pharmakon - лекарство, logos - учение (здесь и далее термины даются в латинской транскрипции).

- Тэрміны-назоўнікі: ...;
- Тэрміны-дзеясловы: ...;
- Тэрміны-прыметнікі: ...;
- Тэрміны-прыслоўі:

10. Выпішыце з тэксту 10 шматслоўных навуковых тэрмінаў у наступным парадку:

- Тэрміны-словазлучэнні з двума кампанентамі (указаць мадэль, напрыклад: назоўнік+прыметнік);
- Тэрміны-словазлучэнні з трыма кампанентамі (указаць мадэль, напрыклад: назоўнік+прыметнік+прыметнік).

11. Выпішыце з тэксту сказы з дзеепрыметнікамі, пісьмова растлумачце, якія сродкі былі выкарыстаны для замены неўласцівых беларускай мове дзеепрыметнікаў.

12. З тэксту выпішыце два складаныя сказы розных тыпаў, зрабіце іх схемы.

13. Складзіце тлумачальны слоўнік (25 тэрмінаў) па вашай спецыяльнасці.

14. Зрабіце пераклад наступных слоў, звязаных з медыцынай, на беларускую мову.

Ладонь, лицо, насильственный, нетрудоспособность, ожог, осложнение, осмотр, отравление, очки, питание, пищевод, почка, прививка, ресницы, свертывание (крови), скарлатина, слюна, сознание (потерять), состояние, столбняк, урод, хрящ, чашечка (коленная), челюсть, чувствительность, вещество, всасывание, средство, заживляют, касторка, перекись, подорожник, подавлять, срок годности, тимьян, кровотечение.